

Miljødirektoratet

Vår dato
Deres dato
Vår referanse27. oktober 2026
24. juni 2026
MPJ

Forbud mot bruk av fossil gass til oppvarming

NHO Mat og Drikke takker for muligheten til å gi innspill til Miljødirektoratets forslag om forbud mot bruk av fossil gass til permanent oppvarming av bygninger.

NHO Mat og Drikke støtter målet fremsatt i forslaget om å redusere norske klimagassutslipp og fase ut bruk av fossil energi, men dette forutsetter at det finnes reelle, sikre og økonomisk forsvarlige alternativer.

Miljødirektoratets forslag vil imidlertid kunne ha betydelige økonomiske konsekvenser for enkeltbedrifter, særlig innenfor bransjer og produksjonsmetoder hvor alternativene til fossil gass er begrensede og omstillingskostnadene høye.

NHO Mat og Drikkes hovedpunkter:

1. Miljødirektoratet må presisere at forbudet ikke gjelder kombinerte anlegg og produksjonsrelatert temperaturstyring.
2. Utsettelse av ikrafttredelse til 2030 i tråd med målsetningen i landbrukets klimaplan.
3. Støtte til unntaksbestemmelser
4. Behov for målrettede støtteordninger

Avklaringer for kombinerte anlegg og produksjonsrelatert temperaturstyring

NHO Mat og Drikke vurderer avgrensingene under kapittel 1.4 som fornuftige, særlig forslaget om å unnta industriprosesser fra forbudet. Det er likevel viktig for bedriftene i mat- og drikkenæringen å få en tydelig avklaring i hvordan kombinerte anlegg som både bidrar til industriprosesser og til oppvarming hensyntas i regelverket.

En rekke mat- og drikkeprodusenter benytter seg av én energisentral eller gasskjel til å levere energi til flere formål, eksempelvis produksjonsdamp, ventilasjonsvarme eller ordinær romoppvarming. I forskriftsforslagets §2 punkt b, om unntak fra forbudet, står følgende: «bygning hvor hovedformålet med forbrenningsanlegget er å levere energi til fremstilling eller bearbeidelse av materialer, stoffer eller produkter». NHO Mat og Drikke forstår dette punktet som at et anlegg som benyttes i et bygg til prosessformål, men som også for eksempel bidrar til oppvarming av bygget gjennom spillvarme, vil være unntatt fra forbudet som foreslås.

Det er likevel ønskelig med en presisering fra direktoratet i forskrift på:

- At produksjons- eller overskuddsvarme brukt til oppvarming ikke vil medføre at prosessanlegget blir omfattet av forbudet.
- Om det stilles krav til hvor stor andel av energien som må gå til prosessformål
- At det ikke vil bli stilt krav om fysisk separasjon av eksisterende energianlegg som har kombinerte funksjoner.

Temperaturstyring er for en rekke av medlemmene i NHO Mat og Drikke en viktig del av produksjonsprosessen, eksempelvis for gjæring, modning eller lagring av varer under spesifikke temperaturforhold. NHO Mat og Drikke mener at det må skilles mellom komfortoppvarming på den ene siden, og temperaturstyring som er nødvendig for fremstillingen av et produkt på den andre. Dette skillet må fremkomme tydelig i forskrift, og det må tilsvarende fastslås at temperaturstyring som kan dokumenteres som nødvendig for fremstilling og kvaliteten på et produkt, unntas forbudet på lik linje med industriprosesser.

For veksthusnæringen er det naturlig at denne type produksjon unntas fra forbudet i sin helhet, da oppvarming er en nødvendig innsatsfaktor i planteproduksjonen, og anlegget derfor må klassifiseres som et produksjonsanlegg.

Krav om utsettelse i ikrafttredelse av forbudet til 2030 i tråd med landbrukets klimaplan

NHO Mat og Drikke merker seg Miljødirektoratets ønske om innspill på ikrafttredelsestidspunkt, og ber om at forbudet mot bruk av fossil gass for driftsbygninger utsettes og trer i kraft tidligst 2030. Denne tidslinjen er i tråd med den planlagte overgangen til fossilfrie oppvarmingskilder for landbruksbygg innen 2030 nedfelt i landbrukets klimaplan for 2021-2030. En utsettelse er **strengt** nødvendig, da en omstilling allerede innen 2028 fremstår som urealistisk gitt den korte omstillingsperioden, høye kostnader og umodne markeder for alternative energibærere.

For våre medlemmer vil det være svært krevende å sørge for en full omstilling allerede innen 2028. To "eksempler" på næringer som vil bli særdeles berørt er veksthusnæringen og fjørfeproduksjon. Hvis både grunnlast og spisslast blir omfattet av forbudet vil dette omfatte i overkant av 350 fjørfeprodusenter, anslår Norsk Fjørfelag. For fjørfegårdene og veksthusene er deres omstilling avhengig av forutsetninger som geografi, energiråvaretilgang, og nettkapasitet, og hver enkelt gård må ha skreddersydde løsninger for å kunne møte deres behov og sikre en omstilling som hensyntar dyrevelferd, plantehelse, lønnsomhet og kontinuerlig drift. NHO Mat og Drikke anser en omstilling for landbasert matproduksjon på et knapt år som logistisk ytterst krevende. Dette som følge av tidkrevende prosesser knyttet til kartlegging av energiløsninger, innhenting av tilbud, gjennomføring av tiltak, samt potensielle kapasitetsutfordringer for leverandørene av energiløsninger.

Miljødirektoratet peker i sin konsekvensutredning på forskjellige alternativer til fossil gass, herunder elektrisitet, fjernvarme, biogass og faste biobrensler. Det er verdt å nevne at det finnes tekniske begrensninger for flere av disse alternativene. Begrensninger i nettkapasiteten trekkes frem av Miljødirektoratet som et mulig hinder for elektrifisering, for eksempel i Rogaland, som er et kjerneområde for matproduksjon i Norge. I tillegg er det utfordringer knyttet til tilgang på biogass for veksthus som er tilknyttet gassnettet, da etterspørselen er langt høyere enn produksjonen.

Videre er det for flere virksomheter som per i dag benytter seg av propan, tydelige investering-omstillingskostnader. Det vil ikke være praktisk eller kapasitetsmessig mulig for alle berørte virksomheter å bygge om eksisterende anlegg innen 2028. For mange av disse, eksempelvis fjørfebransjen, vil tilgang på biopropan være essensielt for å sikre en omstilling. Markedet for biopropan vurderes dog foreløpig som umodent. Dette vil kunne medføre en kostbar omstilling, da konkurransedyktig pris avhenger av effektiv distribusjon og logistikk, hvilket er krevende i møte med små og geografisk spredte bestillinger av biopropan. NHO Mat og Drikke mener at det må arbeides aktivt fra myndighetenes side for å utvikle etterspørsel og tilbud parallelt. Eksempler på tiltak som kan bidra til dette inkluderer støtteordninger som kompenserer for merkostnaden av biopropan, tiltak som tilrettelegger for mer effektiv distribusjon, samt en massebalanseordning for propan levert på tank.

Støtte til unntaksbestemmelser

Det vil være nødvendig med brede unntaksbestemmelser der omlegging ikke er mulig eller hensiktsmessig. NHO Mat og Drikke støtter mulighetene for unntak under kapittel 5.2, og anser at unntaket for driftsforstyrrelser burde utvides til å gjelde situasjoner hvor det ikke er kapasitet i strømmettet, den fossilfrie grunnlastløsningen ikke kan dekke effektbehovet, eller biopropan eller biogass ikke kan leveres midlertidig. Det bør også være unntak for løsninger som er nødvendige for å opprettholde beredskap innenfor matforsyning.

Forskriften videre bør åpne for begrenset bruk av fossil gass som spisslast, da dette vil være en viktig sikkerhetsventil mange produsenter. Kontinuerlig og stabil temperatur essensielt for å sikre produksjon, samt ivareta dyrevelferd og plantehelse. Dette innebærer at det må kunne leveres tilstrekkelig energi, også på de kaldeste dagene, ved strømbrydd, eller ved teknisk feil. Elektriske eller fornybare løsninger vil kunne dekke grunnlasten, men for spisslasten behøves det en energikilde som raskt og effektivt kan varme opp husene for å hindre skade på dyr, planter og produkter. For enkelte bransjer anses elektrisitet og varmepumper som uegnet til dette formålet.

NHO Mat og Drikke anser at et unntak for fossil gass til spisslast burde utformes på en tids- og mengdebegrenset måte, eksempelvis en prosentsats av totalt strømforbruk, og at unntaket gjelder frem til alternativer som biopropan er blitt et kommersielt fornuftig og tilgjengelig alternativ. Det burde naturlig stilles krav til dokumentasjon av forbruk og måling av spisslast.

Kapittel 5.2.5 åpner opp for å gi kommunene adgang til unntak dersom særlige grunner foreligger. Denne hjemmelen til kommunene anses som nødvendig for å svare på de komplekse geografiske og tekniske løsninger produsenter møter lokalt. For NHO Mat og Drikke er det likevel viktig at det kommer tydelig veiledning fra Miljødirektoratet på hvordan man skal håndheve denne type unntak best mulig, for å sikre enhetlige regler og like konkurransevilkår nasjonalt.

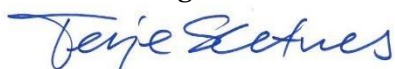
Behov for målrettede støtteordninger

For NHO Mat og Drikkes medlemmer er det ønskelig å kunne bidra til å redusere klimagassutslipp, men dette må gjøres på en måte som er økonomisk forsvarlig.

Det er derfor nødvendig med investeringsstøtte eller kompensasjonsordninger til berørte bedrifter for å kunne imøtekomme de økte investeringskostnadene. For å sikre effektiv omstilling raskest mulig er det viktig at forbudet følges av målrettede virkemidler, eksempelvis støtteordninger til konvertering fra fossil til fossilfri gass, kjøp av varmepumper,

energieffektivisering og varmegjenvinning. Denne type overføringer kan gjøres over verdiskapningsprogrammet for fornybar energi og teknologi i landbruket (VSP Fornybar), eller gjennom Enovas støtteordninger. Dette fordrer at programmene dimensjoneres for de store kostnadene som ligger foran flere av våre medlemmer de kommende årene.

Med vennlig hilsen
NHO Mat og Drikke



Terje Sletnes
Direktør for analyse og politikk



Mats Jensen
Rådgiver